

6.4.2018

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

VIITE: Hallintovaliokunta tiistai 10.04.2018 klo 12:15 / HE 9/2018 vp / Asiantuntijapyyntö

LAUSUNTO: HE 9/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n yleistä tietosuoja-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Helsingin yliopiston asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa asiassa *HE 9/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n yleistä tietosuoja-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi*. Helsingin yliopisto esittää kirjallisena lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan.

1. Yleisesti lakiesityksestä

Helsingin yliopisto pitää esitettyä kansallista tietosuojalakia keskeisiltään osiltaan hyvänä varsinkin laajojen tieteellisten tutkimushankkeiden kohdalla. Lakiehdotukseen liittyy kuitenkin joitakin seuraavaksi esitettäviä kehittämiskohteita.

2. Velvollisuus laatia tietosuoja-asetuksen mukainen tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi

Ehdotetussa tietosuojalain 31 §:ssä säädetään velvollisuudesta laatia EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi joka kerta kun tieteellisessä tutkimushankkeessa käsitellään arkaluonteisia henkilötietoja ja tutkimuksessa halutaan poiketa määrätyistä rekisteröidyn oikeuksista. Helsingin yliopiston esittää kantanaan, että lakiehdotuksen vaatimus kiristää tarpeettomasti tietosuoja-asetuksen ja nykyllä lainsäädännön asettamia vaatimuksia erityisesti pienimuotoisten tutkimushankkeiden osalta.

Useissa tapauksissa tieteellinen tutkimus arkaluonteisilla henkilötiedoilla ei ole mahdollista ilman poikkeusmahdollisuuden käyttämistä. Helsingin yliopistossa on arvioitu, että lakiehdotus johtaa nykymuodossaan vähintään useiden satojen vaikutusarviointien laatimiseen pelkästään Helsingin yliopistossa. Lakiehdotus ei ota huomioon tutkimushankkeen kokoa tai siihen liittyviä riskejä, joten hyvin usein laadittavaksi vaadittu vaikutusarvio tulee olemaan tarpeettoman raskas suojatoimenpide suhteessa henkilötietojen käsittelyyn sisältyviin riskeihin. Lisäksi vaikutusarviointi tulee ehdotuksen mukaan toimittaa tietosuojavaltuutetulle 30 päivää ennen henkilötietojen käsittelyn aloittamista ja tietyissä tietosuoja-asetuksessa säädettyissä tilanteissa tietosuojavaltuutettua tulee myös kuulla vaikutusarviointia tehdessä. Näiden seikkojen vuoksi on odotetavissa, että nykytilanteeseen verrattuna ehdotettu lisävaatimus tulee kasvattamaan huomattavasti yliopistojen hallinnollista byrokratiaa ja

6.4.2018

heikentämään merkittävästi Suomen asemaa kilpailtaessa erityisesti kansainvälisillä tutkimusrahoitusmarkkinoilla.

Vaihtoehtoisena suojatoimenpiteenä pakolliselle vaikutustenarvioinnille Helsingin yliopisto ehdottaa sitoutumista tietosuojavaltuutetun toimiston hyväksymiin tieteellistä tutkimusta koskeviin tietosuojan käytännesääntöihin. Suomalaiset korkeakoulut ovat tällä hetkellä valmistelemassa yhteisiä tieteellisestä tutkimusta koskevia tietosuojan käytännesääntöjä. Käytännesääntöihin sitoutuminen ei myöskään lisää läheskään samassa määrin byrokratiaa tai heikennä Suomen kilpailukykyä kuin ehdotettu vaikutustenarviointi. Lisäksi rekisteröidyn oikeuksia turvataan muutenkin, koska rekisterinpitäjä on joka tapauksessa suoraan tietosuojasetuksen nojalla velvollinen laatimaan vaikutustenarvioinnin aina korkean käsittelyriskin tapauksissa.

Velvollisuudesta toimittaa vaikutustenarviointi tietosuojavaltuutetulle 30 päivää ennen käsittelyn aloittamista voitaisiin myös luopua, ellei tietosuojavaltuutetulle varata riittäviä resursseja vaikutustenarviointien käsittelemiseksi. Joka tapauksessa tietosuojasetukseen sisältyvä velvoite kuulla tietosuojavaltuutettua tietyissä tilanteissa vaikutustenarviointia laatiessa edellyttää viranomaisille lisäresursseja, jotta tieteelliset tutkimushankkeet eivät tulevaisuudessa tarpeettomasti vaarannu uusien velvoitteiden myötä.

Helsingin yliopisto ehdottaa tietosuojalain 31 §:n 3 momenttia muutettavaksi seuraavasti:

*Käsiteltäessä tietosuojasetuksen 9 artiklan 1 kohdassa ja 10 artiklassa tarkoitettuja henkilötietoja 1 tai 2 momentissa säädettyssä tarkoituksessa poikkeaminen tietosuojasetuksen 15, 16, 18 ja 21 artiklassa säädetystä rekisteröidyn oikeuksista edellyttää sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, että laaditaan tietosuojasetuksen 35 artiklan mukainen tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi **tai että rekisterinpitäjä sitoutuu noudattamaan tietosuojavaltuutetun toimiston hyväksymiä tieteellistä tutkimusta koskevia tietosuojan käytännesääntöjä**. Vaikutustenarviointi tulee toimittaa kirjallisesti tiedoksi tietosuojavaltuutetulle 30 päivää ennen käsittelyyn ryhtymistä.*

Tietosuojavastaava, Lakimies

Jarkko Reittu

Jakelu Eduskunnan hallintovaliokunta

Tiedoksi Helsingin yliopiston kirjaamo
Esa Hämäläinen, hallintojohtaja
Tanja Remes, yhteyspäällikkö